

Türkiye’de Okul Öncesinde Drama Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi *

An Overview of Postgraduate Theses within the field of Drama at Early Childhood Education in Turkey

Münevver CAN YAŞAR¹

Neriman ARAL²

Özet

Bu araştırmada, Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tematik dağılımları incelenmiştir. Tarama modeli kullanılan araştırmanın evrenini, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından 1990-2010 yılları arasında onaylanan ve arşivlenen, konu bölümü eğitim ve öğretim olarak dizgilenen 318 lisansüstü eğitim tezi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, okul öncesinde drama alanında yapılmış 33 yüksek lisans ve 7 doktora tezi olmak üzere toplam 40 lisansüstü tez dâhil edilmiştir. Doküman analiz tekniği kullanılarak yapılan araştırma sonucunda, ilk yapılan yüksek lisans tezlerinin dramanın okul öncesinde kullanımı üzerine yoğunlaştığını göstermektedir. Daha sonraki çalışmalarda dil ve iletişim becerileri, sosyal-duygusal gelişim, bakış açısı alma becerileri, müzik, fen ve matematik eğitimi, yaratıcılık, beslenme ve rol oynama temalarına yer verildiği ve drama uygulamaları konusunda öğretmen görüşlerinin incelendiği belirlenmiştir. Doktora tezlerinde ise, dil gelişimi, sosyal gelişim, matematik yeteneği, işitsel muhakeme ve işlem beceri ile yaratıcılık temalarına yer verildiği ve okul öncesi eğitim öğretmenleri ile öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin incelendiği saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Okul öncesi eğitim, drama, yüksek lisans ve doktora tezleri.

Abstract

In this study, thematic distributions of master’s theses concerning drama at early childhood education in Turkey were evaluated. The population of this survey type study was comprised of 318 postgraduate theses all of which were approved and archived with the keywords namely as ‘education’ and ‘teaching’ between 1990 and 2010 by the Council of Higher Education, Directorate of Publication and Documentation. The sample of the study included a total number of 40 theses (33 master’s theses and 7 dissertations) within the field of drama at early childhood education. According to the findings derived using the document analysis technique, earlier master’s theses were found out to have mainly focused on the use of drama at early childhood education while later theses investigated themes namely as language and communication skills, social-emotional development, perspective taking skills, music, science and math teaching, creativity, nutrition and role-playing together with teachers’ point of views regarding drama activities. On the other hand, it was revealed that doctoral dissertations dealt with language development, social development, math skills, aural reasoning, operational skills and creativity while investigating early childhood educators and pre-service teachers’ self-efficacy levels with reference to educational drama.

Keywords: Early Childhood Education, drama, master’s theses and dissertations.

---

* Bu çalışma, 18-20 Haziran 2010 tarihleri arasında yapılan Türkiye 12. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, munevver2002@yahoo.com

² Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara, aralneriman@gmail.com

Giriş

Günümüz eğitim sistemi, yapıcı, yaratıcı, yeniliklere açık, kendini ifade edebilen, analiz ve sentez yeteneğine sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Eğitim sistemi içerisinde öğrenmede önemli rol oynayan kavramlardan birisi de dramadır (Kandır, 2003; Köksal-Akyol, 2003). Çocukların, gerçek dünya ile kurgusal dünya arasında gidip gelmelerini olanaklı kılan drama çalışmalarının genel amacı; her alanda yaratıcı, kendine yetebilen, kendini tanıyan, çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve biçimleri artmış bireyler yetiştirmektir. Drama bu özellikleri ile çocuğun gelişimini ve yaratıcılığını destekleyerek çocuğa önemli katkılar sağlamaktadır (Brewer, 2007). Bu nedenle, küçük yaşlardan itibaren çocukların drama çalışmalarına katılmalarını sağlamak, hem gelişim alanlarını desteklemek hem de kendilerini tanımalarına ve keşfetmelerine fırsat vermek, yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarını sağlamak açısından önemlidir.

Çağdaş insanın gereksinimlerini karşılamada ve yaratıcı bireyi yetiştirmede etkili olabilecek bir yapıya sahip olan drama; çocuk oyunlarından ve benzer etkinliklerden yola çıkarak, çeşitli yaşam durumlarını canlandırma, olayları yeniden yaratıp irdeleme, bu yaşam durumlarından bilgilenme ve öğrenmeye geçme çalışmalarıdır (Ömeroğlu-Turan ve Can-Yaşar, 1999; San, 1999; Stewing & Buege, 1994). Deneysel öğrenme merkezli olan ve katılımcıları eğitirken doğaçlamayı kullanan (O'Neill, 1995) drama, çocukların gelişim alanlarını destekleyen, sanatsal duyarlılığını, kendisi, başka insanlar ve dünya hakkındaki bilincini artıran ve hayal gücünü geliştiren bir öğrenme aracıdır (Aral, Köksal-Akyol ve Can-Yaşar, 2007; Brewer, 2007; Guli, 2004; Pinciotti, 1993).

Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimi açısından önemli olan dramanın çocuklar üzerindeki etkilerinin araştırıldığı çalışmaların incelenmesi, bu alandaki gelişmeleri ortaya koyması açısından önemlidir. Bu sonuçlar, uygulamalar için ampirik bir temel oluşturmakta ve mesleki faaliyetler için, uygulayıcılara rehber olarak da kullanılmaktadır. Yapılan literatür incelemelerinde, okul öncesinde drama alanında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinde çalışılan konuların yönelimlerini belirleyen kapsamlı bir analiz çalışmasının bulunmadığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmada, Türkiye'de okul öncesinde drama alanında yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik dağılımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın ilgililere ve araştırmacılara yararlı ve yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik dağılımlarını ortaya koyduğundan betimsel nitelikte olup, tarama modeli tipindedir (Büyüköztürk, Kılış-Çakmak, Erkan-Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmada, Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik olarak durumlarının saptanmasına çalışıldığından, araştırmanın kuramsal evreni, YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından 1990-2010 yılları arasında arşivlenen, konu bölümü eğitim ve öğretim olarak dizgilenen 318 lisansüstü eğitim tezinden (Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, <http://tez2.yok.gov.tr>) oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise okul öncesinde drama alanında yapılmış 33 yüksek lisans ve 7 doktora tezi olmak üzere toplam 40 tezden oluşmuştur. Araştırma evreni dikkate alındığında okul öncesinde drama konusunda yapılan lisansüstü tezlerin %12,5 olduğu belirlenmiş ve bu tezlerin tamamına ulaşılmıştır. Araştırma, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’ne 1990-2010 yılları arasında kayıtlı lisansüstü eğitim tezleri ile sınırlıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak epistemolojik doküman analizi kullanılmıştır (Karadağ, 2009). Doküman analizinin birinci aşamasında, örneklem grubunda yer alan yüksek lisans ve doktora tezleri (kısıtlama bulunmayan) YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı’nın web sitesinden pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İkinci aşamada ise, bilgisayar ortamına aktarılan tezler yıllara ve temalarına göre ayrılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinin son aşaması ise bulguların yorumlanması aşamasıdır. Bu aşamada toplanan verilere anlam kazandırmak ve bulgular arasındaki ilişkileri açıklamak, neden-sonuç ilişkileri kurmak, bulgulardan bir takım sonuçlar çıkarmak ve elde edilen sonuçların önemine ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

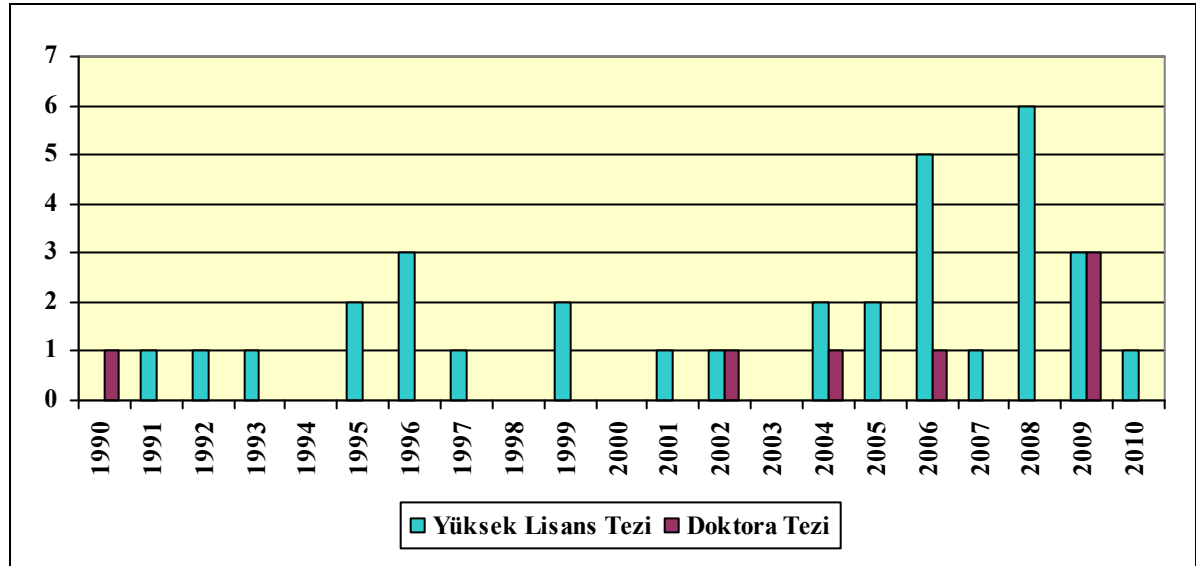
Okul öncesinde drama alanı ile doğrudan ilgili 1990-2010 yılları arasında yapılmış olan 33 yüksek lisans ve 7 doktora tezinin yer aldığı bu çalışmada veriler, Yükseköğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi’nden elde edilerek işlenmiştir. Konu adları, özellikle koyu renkle yazılarak ön plana çıkarılmıştır. Belirtilen yıl ve kategorilerde yapılmış, ancak kayıtlarda saptanamadığı için yer verilemeyen tezlerin bulunması olası olmakla birlikte, yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun bu çalışmada yer aldığı söylenebilir. Örneklem

grubundaki yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara, tezlerde kullanılan yöntem ve tezlerin yapıldığı üniversitelere göre dağılımında; frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2004).

Bulgular ve Tartışma

Bu araştırma, Türkiye’de okul öncesinde drama alanında yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin tematik dağılımlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Örneklemeye dahil edilen lisansüstü tezlerin %82,5’inin yüksek lisans tezi, %17,5’inin ise doktora tezi olduğu belirlenmiştir.

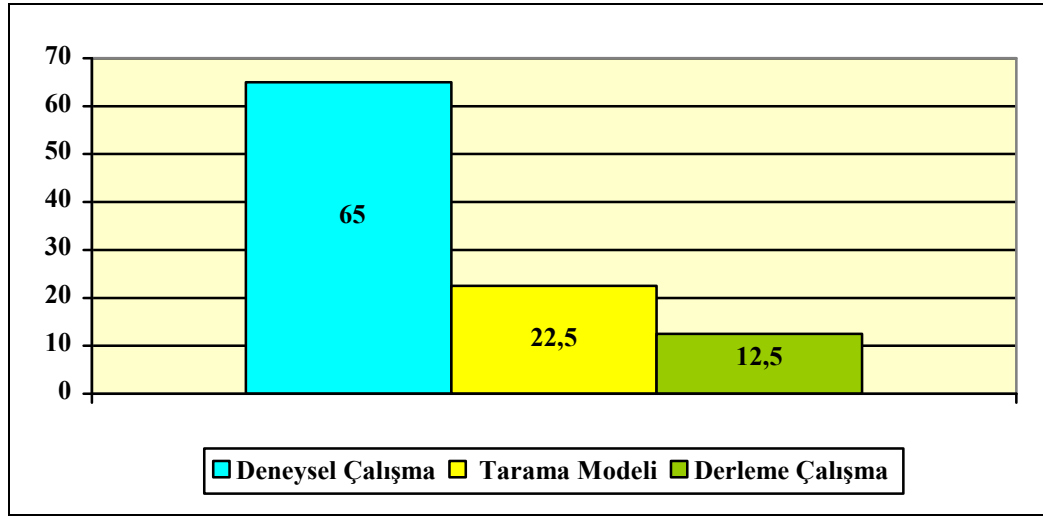
Örneklemeye dâhil edilen yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Örneklemeye dâhil edilen yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde, okul öncesinde drama konusunda 2004-2009 yılları arasında yüksek lisans tezlerinde bir artış olduğu görülmektedir. Bu yıllar arasında toplam 20 yüksek lisans tezi yapılmıştır. Doktora tezleri incelendiğinde, 1990 yılında yapılan doktora tezinin ardından ancak 2002 yılında okul öncesinde drama alanında doktora tezi yapıldığı dikkati çekmektedir. Bu yıldan sonra, birer yıl ara ile drama konusunda doktora tezi yapılmış, 2009 yılında ise bu sayı üç teze çıkmıştır. Bu sonuca göre, okul öncesinde drama alanında yıllara göre yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yeterli olmadığı düşünülmektedir.

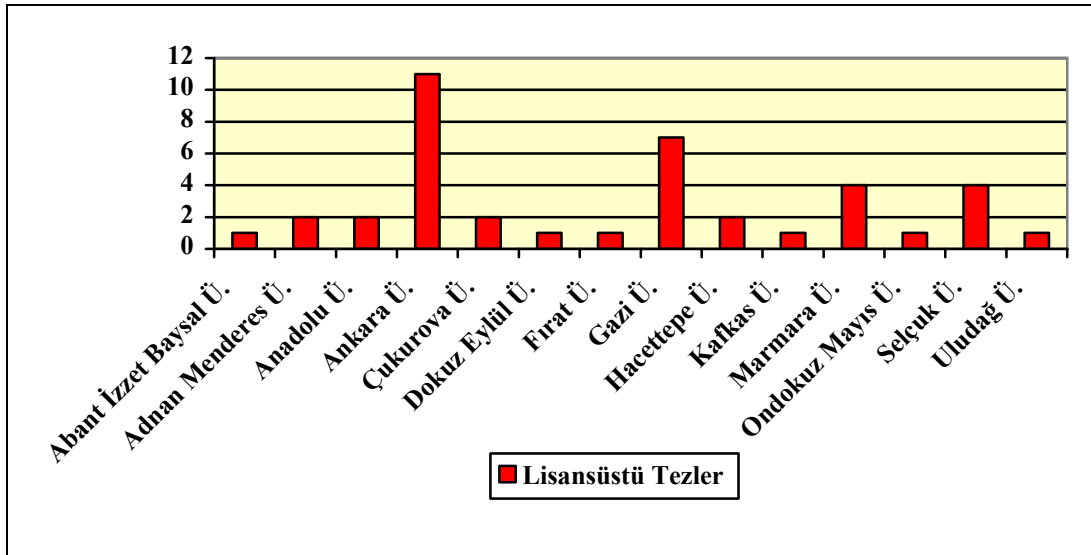
Örneklemeye dâhil edilen lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlerin dağılımı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemin dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde, örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerin %65’inde deneysel yöntem, %22,5’inde tarama modelinin kullanıldığı, %12,5’inin ise derleme çalışması olduğu belirlenmiştir.

Örnekleme dâhil edilen lisansüstü tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde, örnekleme dahil edilen lisansüstü tezlerin 11 tanesinin Ankara Üniversitesi’nde, 7 tanesinin Gazi Üniversitesi’nde, 4 tanesinin Marmara Üniversitesi’nde, 4 tanesinin Selçuk Üniversitesi’nde yapıldığı, diğer üniversitelerde ise 1-2 lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Buna göre, lisansüstü tezlerin üniversiteler arası dağılımında ilk sırayı Ankara Üniversitesi’nin aldığı saptanmıştır.

Okul öncesinde drama alanında yapılan ilk yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Okul öncesinde drama alanında yapılan ilk yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1991	Kalkancı, A.	Dramatizasyon yönteminin okul öncesi eğitimde kullanımı	Derleme Çalışma -4-6 yaş 12 çocuk -(Çocuklarla yapılan bir uygulama örneği yer almakta)
1992	İsmihan, E.	Dramatizasyonun çocuk eğitimindeki rolü	Derleme Çalışma
1993	Adıgüzel, H.Ö.	Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi	Derleme Çalışma

Tablo 1 incelendiğinde; 1991 ve 1992 yıllarında yapılan tezler, dramatizasyon yönteminin okul öncesi eğitimde kullanımı ve dramatizasyonun çocuk eğitimindeki rolü üzerine odaklanmaktadır. Bu çalışmalar literatür taramasına dayalı çalışmalar olup, eğitimin ilk basamağını oluşturan okul öncesi dönemde ve çocuk eğitiminde dramatizasyonun yararlı ve geleceğe dönük bir teknik olduğunu vurgulamaktadır (İsmihan, 1992; Kalkancı, 1991). Türkiye’de 1980’li yıllardan sonra dramatizasyon (eğitimde drama) çağdaş yaklaşımlar ile bilimsel olarak ele alınmaya başlamıştır. Özellikle Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. İnci San ve Devlet Tiyatrosu sanatçılarından Tamer Levent’in birlikte yaptıkları çalışmalar sonucunda, eğitimde dramatizasyon, bilinen anlamı ile herhangi bir metni canlandırmanın ötesinde, “Eğitimde Yaratıcı Drama” kavramı olarak yerleştirilmeye çalışılmıştır. 1985 yılında Ankara’da ilk kez gerçekleştirilen Birinci Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Semineri eğitimde yaratıcı dramının bilinen dramatizasyon kavramından farkı ve çağdaş anlamına yönelik genel bilgilendirmeyi amaçlamıştır (Adıgüzel, 2006). Adıgüzel (1993) oyun ve yaratıcı drama ilişkisini kuramsal olarak incelediği araştırmasında, yaratıcı dramının oyun kavramı ile ilişkisini ve dramının eğitimdeki yerini incelemiş, drama kavramına açıklık getirmeye çalışmıştır. Çocuk oyunlarının yaratıcı dramının çıkış noktası kabul edildiği bu çalışmada, ayrıca drama liderinin sahip olması gereken özelliklere de yer verilmiştir.

Okul öncesinde dramının dil ve iletişim becerilerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Okul öncesinde dramanın dil ve iletişim becerilerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1995	Uyar, N.	Anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklarda destekleyici olarak uygulama eğitiminde drama programının çocukların dil gelişimine etkisinin incelenmesi	Deneysel Çalışma -60-72 aylık 40 çocuk -13 haftalık drama eğitim programı -Peabody Resim Kelime Testi
1997	Solmaz, F.	6 Yaş grubu çocuklarının alıcı ve ifade edici dil gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi	Deneysel Çalışma -6 yaş 104 çocuk -12 haftalık drama eğitim programı -Peabody Resim Kelime Testi, Denver Gelişim Tarama Testi, Seattle Testi, G.Ü. Farklı-Sosyal-Ekonomik Düzeylerde Erken Çocukluk Gelişimi Ölçeği
2006	Cömertpay, B.	Dramanın beş-altı yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi	Deneysel Çalışma -5-6 yaş 36 çocuk -10 haftalık drama eğitim programı - Ankara Gelişim Tarama Envanteri
2007	Bayrakçı, M.	Okul öncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi	Tarama Modeli -40 okul öncesi öğretmeni -Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi Anketi
2008	Çakır, B.	Anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği	Deneysel Çalışma -60-72 aylık çocuklar 40 çocuk -15 öykü ile drama eğitim programı - Resimli Öykü Kartları
2009	Görgülü, F.	Drama destekli kubaşık öğrenme etkinliklerinin okul öncesi 5- 6 yaş çocuklarının iletişim becerilerine etkisi	Deneysel Çalışma -5-6 yaş 21 çocuk -8 haftalık drama destekli kubaşık öğrenme etkinlikleri - İletişim Becerileri Ölçeği
2009	Koç, N.	Eğitimde dramanın altı yaş çocuklarının dil gelişimleri üzerindeki etkisi	Deneysel Çalışma -5-6 yaş 100 çocuk -12 haftalık drama eğitim programı - Peabody Resim-Kelime Testi

Tablo 2 incelendiğinde; 1995-2009 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerinin çoğunluğunun deneysel çalışma olduğu, okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan drama eğitim programının çocukların; alıcı ve ifade edici dil gelişimlerinde, sözcük dağarcıklarının gelişiminde, bir sözce içerisinde kullandıkları sözcük sayısının artışında, çocukların daha uzun sözcükler kullanmalarında, çocukların kullandıkları sıfat ve ad sayılarının artışında, dili anlama, anlatma ve iletişim becerilerinin gelişiminde etkili olduğu belirlenmiştir (Cömertpay, 2006; Çakır, 2008; Görgülü, 2009; Koç, 2009; Solmaz, 1997; Uyar, 1995). Yapılan deneysel çalışmalar dışında genel tarama modelini kullanan Bayrakçı'nın (2007), okul öncesi öğretmen görüşlerine dayanan araştırmasının sonucunda da okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerilerinin gelişiminde yaratıcı drama uygulamalarının etkili olduğu saptanmıştır.

Drama etkinlikleri sırasında çocuklar, birbirleri ile konuşmakta, fikirlerini söylemekte, birlikte hareket etmekte ve ortak bir ürün çıkartmak için birlikte karar alabilmektedirler.

Zaman içerisinde çocuklar birbirlerini anlamak ve kendilerini ifade etmek için sesini daha iyi kullanmayı, gramer kurallarına uygun bir şekilde konuşmayı, başkalarını dinlemeyi, ses tonlamalarını ve mimiklerini kullanmayı öğrenmektedirler. Drama sürecinde ses, tempo, vurgu, söyleyiş başka hiçbir konuşma formunda olmadığı kadar kullanılmakta ve geliştirilmektedir. Çocuklar, öykü oluşturmak veya olayı yönlendirmek için sorular sorarak, görüşlerini bildirerek, tahminler yürüterek, açıklamalar yaparak katıldıkları etkinlikler sırasında aktif dinleme becerilerini geliştirmektedirler. Tüm bu etkinlikler çocuğa konuşma, düşünme, dinleme, anlatma ve birbiri ile iletişim kurma deneyimleri sağlayarak dil ve iletişim becerinin gelişimini olumlu yönde desteklemektedir (Baldvin & Hendy, 1996; Isbell & Raines, 2003; Önder, 2004; Toye & Prendiville, 2000; Tuğrul, 2006).

Okul öncesinde dramanın sosyal-duygusal gelişime etkisini inceleyen yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Okul öncesinde dramanın sosyal-duygusal gelişime etkisini inceleyen yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1996	Uysal, F.N.	Anaokuluna giden 5-6 yaş grubu çocuklarda yaratıcı drama çalışmalarının sosyal gelişim alanına olan etkisinin incelenmesi	DeneySEL Çalışma -5-6 yaş 48 çocuk -12 haftalık drama eğitim programı - Portage Erken Çocukluk Dönemi Programı Kontrol Listesi
1999	Güven-Metin, G.	Dramanın 5-6 yaş çocuklarının sosyal-duygusal gelişimlerine etkisinin incelenmesi	DeneySEL Çalışma -5-6 yaş 95 çocuk -9 haftalık drama eğitim programı - Marmara Gelişim Envanteri Sosyal-Duygusal Gelişim alt boyutu
2006	Topbaşı, F.	Okul öncesi dönem 6 yaş grubu çocukların törel (ahlaki) gelişiminde dramanın yeri ve önemi	Derleme Çalışma
2008	Aslan, E.	Drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi	DeneySEL Çalışma -6 yaş 34 çocuk -12 hafta Drama Temelli Sosyal Beceri Eğitimi -Davranış Derecelendirme Ölçeği
2008	Güner, A.Z.	Eğitici drama uygulamalarının 5-6 yaş grubu çocukların sosyal-duygusal uyumlarına etkisinin incelenmesi	DeneySEL Çalışma -5-6 yaş 211 çocuk ve öğretmenleri -1-2 saat ve 3-4 saat eğitici drama uygulaması -Marmara Sosyal-Duygusal Uyum Ölçeği

Tablo 3 incelendiğinde; 1996-2008 tarihleri arasında yapılan dört tezde deneysel çalışma yöntemi kullanıldığı, okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan drama eğitim programının çocukların; sosyal-duygusal gelişimlerini ve uyum düzeylerini desteklemede etkili olduğu belirlenmiştir (Aslan, 2008; Güner, 2008; Güven-Metin, 1999; Uysal, 1996). Topbaşı (2006) derleme niteliğindeki çalışmasında, okul öncesi dönem çocuklarının ahlaki

gelişiminde dramanın rolünü incelemiştir. Bu araştırmada özellikle drama ile eğitimin gerekliliği, dramanın önemi, uygulama aşamaları, dramanın öğeleri, dramanın planlanması ve uygulanması teorik çerçevede incelenerek etkinlik örnekleri sunulmuştur. Okul öncesi dönem çocuklarının ahlak gelişimini destekleyici drama etkinlikleri geliştirilerek uygulamalı çalışmalara yer verilmesi önerilmiştir.

Dramanın en güçlü taraflarından biri de grup çalışmasına imkân tanınmasıdır. Dramada, fikir, imge ve hareketler topluluğu oluşturmak için çocuklar, etkileşime geçerler ve iletişim kurarlar. Drama iletişim becerilerini zenginleştirmekte ve insan ilişkilerine farklı bakış açıları sunmaktadır. Etkinlikler sırasında çocuklar, bedenlerini ve bedenlerinin kapasitelerini fark ederek kullanmakta, duygu ve düşüncelerini tanımaya başlamaktadırlar. Drama, grup ile birlikte planlama yapma ve her katılımcıya kendi fikirlerini anlatma fırsatı sunmaktadır. Grup çalışmalarında, söz ve hareketlere anlam vermeye başlayan çocuklar, müzakere ve işbirliği içinde çalışma becerileri kazanmakta, kendi başlarına düşünmeyi ve düşüncelerini açıklama becerisi geliştirmektedirler. Sürekli grup içinde çalışma, çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal etkileşime katılımlarını sağlamaktadır. Dramanın özünde etkileşim, fikir alışverişi ve işbirliği olduğu için, drama sosyal gelişimi desteklemektedir. Böylece çocuklar kendileri ile başlayan iletişimi ailesi, yakın çevresi ve toplum ile kurduğu iletişimlere taşıyarak hayatın bir provasını yapma fırsatı bulmaktadırlar (Güven, 2006; Hendy & Toon, 2001; Isbell & Raines, 2003).

Okul öncesinde dramanın müzik eğitiminde kullanımını inceleyen yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Okul öncesinde dramanın müzik eğitiminde kullanımını inceleyen yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1995	Yağcı, Ç.	Müzik eğitimi ve bir yöntem olarak yaratıcı drama ilişkisi örnek bir model önerisi	DeneySEL Çalışma -3 yaş 10 çocuk -30 dakikalık oyun ve doğaçlama -Gözlem tekniği
1996	Öztürk, F.	Okul öncesi dönem müzik eğitiminde dramanın kullanımının etkililiği (5-6 yaş grubu)	DeneySEL Çalışma -5-6 yaş 56 çocuk -8 hafta drama ile müzik eğitimi -Gözlem formu
2006	Ünal, İ.	6-8 yaş çocukları için piyano eğitimi veren kurumlarda öğretmenlerin başlangıç aşamasında, piyano öğretim yöntemlerinden biri olarak yaratıcı dramaya ilişkin görüşleri	Tarama Modeli -6-8 yaş 86 öğretmen 16 uzman -Görüşme anket formu

Tablo 4 incelendiğinde; okul öncesi dönemde müzik eğitiminde dramanın kullanımına yönelik yapılan deneysel nitelikli yüksek lisans tezlerinde, drama yöntemi ile verilen müzik eğitiminin çocukların dinleme ve ritim becerilerini olumlu yönde desteklediği ve şarkı

söyleme konusunda çocukların daha istekli oldukları belirlenmiştir (Öztürk, 1996; Yağcı, 1995). Öğretmen ve uzman görüşlerine dayanan bir başka çalışmada ise altı-sekiz yaş başlangıç aşamasında piyano eğitiminde yaratıcı drama teknikleri kullanıldığında bilgilerin daha kalıcı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Ünal, 2006).

Çocukların kendi sesini ve doğadaki sesleri algılayıp tanınması için, drama içerisindeki taklit, dans ve doğaçlama gibi etkinlikler onların yaşayarak öğrenmelerini sağlamaktadır. Öğrendiği şarkıyı bir oyun içinde söyleyen çocuk, müziği davranışa dönüştürmekte ve bedensel estetiği yaratan danslar ile şarkının ritimsel özelliklerini kavramaktadır. Aynı şekilde çalgı öğretiminde de çocuğun yaşantılarından yola çıkarak, drama ile verilen eğitim kalıcı ve etkili olmaktadır. Müzikal etkinlikler ve buna bağlı olarak drama ile yapılan müzik çalışmaları, çocuğun hayal gücünün, ritim duygusunun, sesleri ayırt etme ve estetik becerilerinin gelişimi açısından önemlidir (Mayesky, 2006).

Okul öncesinde dramanın bakış açısı alma becerisine etkisini inceleyen yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Okul öncesinde dramanın bakış açısı alma becerisine etkisini inceleyen yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1996	Şener, T.	4-5 Yaş anaokulu çocuklarında dramatik oyunun ve inşa oyununun bakış açısı alma becerisine etkisi	Deneysel Çalışma -4-5 yaş 30 çocuk -10 gün dramatik oyun ve inşa oyunu - Bakış Açısı Alma Testi (Algısal- Bilişsel-Duygusal)
2002	Akın, Y.	Altı yaş grubu çocuklarında başkasının bakış açısını alma yetisi üzerinde eğitici drama programının ve aile tutumlarının etkisinin incelenmesi	Deneysel Çalışma -6 yaş 90 çocuk ve anne babaları -Drama eğitim programı - Bakış Açısı Alma Testi -Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği
2008	Dege, Ö.	Resimli hikaye kitaplarıyla verilen dramatik etkinlik uygulamalarının altı yaş çocuklarının bakış açısı kazanımlarına etkisinin incelenmesi	Deneysel Çalışma -6 yaş 70 çocuk -12 hafta dramatik etkinlik eğitim programı -Bakış Açısı Alma Testi (Algısal- Bilişsel-Duygusal)

Tablo 5 incelendiğinde; dramatik oyunun, çocukların bakış açısı alma becerisini kazanmasında etkili olduğu (Şener, 1996) drama etkinliklerinin çocukların bilişsel, algısal ve duygusal bakış açısı alma becerisini olumlu yönde etkilediği (Akın, 2002), ayrıca resimli öykü kitapları ile verilen dramatik etkinliklerin çocukların bakış açısı alma becerisi kazanmalarında olumlu etki yaptığı (Dege, 2008) belirlenmiştir. Drama ortamında çocuklar, rol oynarken başkalarının bakış açısından bakarak insanları anlamada, anlayış ve duyarlılık geliştirmede daha başarılı hâle gelebilmektedirler. Aynı zamanda çocuklar bir karakterin kim olduğuna, neden öyle davrandığına, diğer insanlar ile nasıl ilişki kurduğuna, problemlerini

hangi yollarla ele aldığına karar verirken empati kurmayı da öğrenmektedirler. Çocuklar değişik roller alarak ve farklı kişiliklere bürünerek kendilerini ve çevrelerini daha kolay tanıma fırsatı bulmaktadırlar. Böylece, çevrelerindeki bireylerin buldukları durumları daha kolay anlayarak empati becerileri geliştirmektedirler (Brown & Pleydell, 1999; Eratay, 2005; Gönen ve Uyar-Dalkılıç, 2002).

Okul öncesinde dramanın fen ve matematik becerilerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Okul öncesinde dramanın fen ve matematik becerilerine etkisini inceleyen yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
2005	Boran, R.	Okul öncesi eğitimde fen ve doğa etkinliklerinde öğretmenlerin dramayı kullanma konusuna yönelik görüşlerinin analizi	Nitel Araştırma (Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği) -20 öğretmen -Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
2008	Akköse, E.	Okul öncesi eğitimi fen etkinliklerinde doğa olaylarının neden-sonuç ilişkilerini belirlemede yaratıcı dramanın etkililiği.	DeneySEL Çalışma -6 yaş 28 çocuk -Drama eğitim programı -Bilgi formu, video ve etkinlik materyalleri
2008	Sezer, T.	Okul öncesi eğitimi alan beş yaş grubu çocuklara sayı ve işlem kavramların kazandırmada drama yönteminin etkisinin incelenmesi	DeneySEL Çalışma -5 yaş 20 çocuk -6 hafta Drama Temelli Sayı ve İşlem Kavramları Eğitim Programı -48-86 Ay Çocuklar İçin Sayı ve İşlem Kavramları Testi
2009	Ölekli, N.	5-6 yaş çocuklarında matematiksel şekil algısı ve sayı kavramının gelişiminde drama yönteminin etkisi	DeneySEL Çalışma -5-6 yaş 60 çocuk -5 hafta Drama Temelli Geometrik Şekil ve Sayı Kavramları Eğitim Programları -Piaget Sayı Korunum Testi, Geometrik Şekilleri Tanıma Testi

Tablo 6 incelendiğinde; yapılan deneysel çalışmalarda okul öncesi dönemde dramanın kullanımının, çocukların fen doğa olaylarının neden sonuç ilişkilerini belirleme becerilerini geliştirmelerinde (Akköse, 2008) ve geometrik şekil, sayı ve işlem kavramlarını kazanmalarında (Ölekli, 2009; Sezer, 2008) etkili olduğu belirlenmiştir. Boran’ın (2005) nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini kullanarak yirmi öğretmenle yaptığı araştırmada, öğretmenlerin yarından fazlasının bitki yetiştirme, hayvan besleme ve inceleme gezileri gibi fen doğa etkinliklerinde dramayı kullandıkları, bazı öğretmenlerin ise bilgi yetersizliği ve fiziksel ortamdaki yetersizlikler gibi farklı nedenler ile fen doğa etkinliklerinde dramayı hiç kullanmadıkları saptanmıştır.

Yaratıcı drama bir anlamda bilişsel gelişim demektir. Fikirleri uygulamaya koyabilmek ve mevcut durumları sağlıklı bir şekilde değerlendirebilmek ancak kritik

düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi ile mümkündür. Yaratıcı dramada yaratılan problem durumları ile çocuklar, günlük yaşamda karşılaştıkları ve karşılaşılabilecekleri problemlerin daha fazla farkında olmaktadır. Çocuklar drama etkinlikleri sırasında, özellikle hareket çalışmalarında sayıları ve saymayı sık kullanmaktadırlar. Aynı şekilde geometrik şekiller, nesnelerin şekilleri ile ilgili doğaçlamalarda ve etkinlik öncesi dikkati yoğunlaştırmak için yapılan sohbetlerde sıklıkla yer almaktadır. Böylelikle çocuklar bu kavramlara ilişkin yaşantı zenginliklerini artırmaktadırlar (Yassa, 1997).

Okul öncesi öğretmenlerinin drama konusundaki görüşlerini inceleyen yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Okul öncesi öğretmenlerinin drama konusundaki görüşlerini inceleyen yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1999	Girgin, T.	Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarında yaratıcı drama etkinlikleri (Ankara il örneği)	Tarama modeli -Yaratıcı drama etkinliğine katılan 106 kişi, yaratıcı drama etkinliği veren 39 kişi -Yaratıcı drama etkinlikleri kurum anketi ve drama liderleri anketi
2001	Güven, G.	Okul öncesi eğitimde drama liderlerinin anaokulu öğretmenlerinin ve anne babaların eğitimde drama çalışmaları hakkında görüşleri	Tarama Modeli -21 drama lideri, 60 anaokulu öğretmeni, 60 anne-baba -Anket formu
2004	Aydın, M.	Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama etkinliklerindeki yeterlikleri	Tarama Modeli -179 okul öncesi eğitimi öğretmeni -Anket formu
2004	Yönel, A.	Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının incelenmesi	Tarama Modeli -190 okul öncesi öğretmeni -Yaratıcı Drama Bilgi Formu, Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği
2006	Dalbudak, Z.	Anaokulu öğretmenlerinin drama etkinliklerini kullanmaları üzerine bir araştırma	Tarama Modeli -113 anaokulu öğretmeni -Öğretmenlerin Drama Etkinliklerini Kullanma Durumlarının Değerlendirilmesi Anketi

Tablo 7 incelendiğinde; Türkiye’de okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanmakta olan yaratıcı drama etkinliklerinin ne şekilde gerçekleştiğinin ortaya çıkarılması amacıyla yapılan betimsel çalışmada, Ankara’da bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının yarısından çoğunda drama etkinliğinin yer aldığı belirlenmiştir. Bu etkinliğin, eğitim programı içinde bir sanat eğitimi alanı olarak ayrı bir zamanda ya da programa yayılmış bir şekilde bir yöntem olarak uygulanmakta olduğu ortaya konmuştur (Girgin, 1999). Güven (2001) yaptığı çalışmada, drama liderinin ve anaokulu öğretmenin yaşlarının, eğitim alanlarının, çalışma sürelerinin ve çalıştıkları çocuk sayısının drama ile ilgili görüşlerini etkilemediğini

belirlerken; Dalbudak (2006) anaokulu öğretmenlerinin eğitim durumunun, drama etkinliğinde aile katılım çalışmalarına yer verme durumlarının, mezun oldukları bölümün, yaşlarının, drama eğitimi alma durumunun ve çalıştıkları yaş grubunun drama etkinliğini planlarken dikkat edilen unsurlar, drama etkinliğini planlarken ve uygularken çocuklarda kazandırılması amaçlananlar üzerinde etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bir başka araştırmada, öğretmenlerin drama etkinlikleri ve öğrenme durumları, drama etkinliklerinde çocuk oyunları, drama etkinliklerinde müzik ve dans eğitiminden yararlanma, drama etkinliklerinde farklı eğitim ortamlarından yararlanma ve drama etkinliklerinin değerlendirilmesi konularında yeterli oldukları görülmüştür (Aydın, 2004). Yönel'in (2004) yaptığı araştırmada ise drama uygulamalarının; öğretmenlerin yaratıcılıklarını desteklediği, güvenlerinin artmasına yardımcı olduğu belirlenirken, öğretmenlerin drama kursuna katılma ve kurs sürelerine göre eleştirel tutumlarında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Okul öncesinde drama alanında yapılan diğer yüksek lisans tezlerine ait bilgiler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

Okul öncesinde drama alanında yapılan diğer yüksek lisans tezleri

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
2005	Erkan, H.	Altı yaş grubu çocukların yaratıcılıklarına drama ve rahatlama çalışmalarının etkisi	Deneysel Çalışma -6 yaş 60 çocuk -12 hafta drama ve rahatlama çalışmaları -Torrance Yaratıcı Düşünme Testi
2006	Sütçü, Z.	Drama eğitiminin okul öncesi eğitime devam eden altı yaş grubundaki çocukların beslenme alışkanlıklarına etkisinin analizi	Deneysel Çalışma -6 yaş 80 çocuk ve anneleri -8 hafta drama eğitim programı -Beslenme Tutum Ölçeği
2010	Karaömerlioğlu, L.	Okul öncesi eğitimde doğaçlama	Derleme Çalışma

Tablo 8 incelendiğinde, yapılan çalışmalarda yaratıcı drama eğitiminin ve rahatlama etkinliklerinin çocukların yaratıcılıklarını geliştirmede etkili olduğu (Erkan, 2005), dramanın çocukların beslenme alışkanlıklarını olumlu yönde etkilediği (Sütçü, 2006) belirlenmiştir. Ayrıca Karaömerlioğlu (2010) yaptığı derleme çalışmasında, okul öncesi dönemde uygulanacak doğaçlama çalışmalarının çocukların bağımsız düşünme yetisinin gelişmesine, sosyal ve psikolojik duyarlılığının artmasına, yaratıcılık ve estetik gelişiminin desteklenmesine, hata yapma korkusundan arınarak yeni olumlu davranışlar geliştirmesine, kendine olan güvenini kazanmasına, ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşmasına ve onu kullanmaya istekli olma durumuna gelmesine yardımcı olduğunu vurgulamıştır.

Okul öncesinde drama alanında yapılan doktora tezlerinin tematik dağılımı Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

Okul öncesinde drama alanında yapılan doktora tezlerinin tematik dağılımı

Yıl	Araştırmacı	Tezin adı	Yöntem
1990	Ömeroğlu, E.	Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi.	DeneySEL Çalışma -5 -6 yaş 80 çocuk -Drama Eğitim Programı -Torrance Yaratıcı Düşünme Testi, Stanford-Binet Zeka Testi
2002	Gürol, A.	Okul öncesi eğitim öğretmenleri ile öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin belirlenmesi.	Tarama Modeli -377 okul öncesi öğretmeni, 514 öğretmen adayı ve 22 öğretim elemanı -Likert tipi ölçek
2004	Kamaraj, I.	Sosyal Becerileri Derecelendirme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve beş yaş çocuklarının atılganlık sosyal becerisini kazanmalarında eğitici drama programının etkisi.	DeneySEL Çalışma -4-6 yaş 16 çocuk -7 hafta drama eğitim programı -Sosyal Becerileri Derecelendirme Ölçeği Öğretmen Formu'nun Sosyal Beceriler Alt Ölçeğinin Atılganlık Alt Boyutu
2006	Erdoğan, S.	Altı yaş grubu çocuklarına drama yöntemi ile verilen matematik eğitiminin matematik yeteneğine etkisinin incelenmesi.	DeneySEL Çalışma -6 yaş 105 çocuk -12 hafta drama yöntemi ile hazırlanmış matematik eğitim programı -Erken Matematik Yeteneği Testi-3Form A
2009	Ceylan, Ş.	Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği'nin geçerlik-güvenirlik çalışması ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının sosyal-duygusal davranışlarına yaratıcı drama eğitiminin etkisinin incelenmesi.	DeneySEL Çalışma -5 yaş 90 çocuk -12 hafta sosyal-duygusal davranışlara yönelik yaratıcı drama eğitim programı -Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği
2009	Erbay, F.	Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına verilen yaratıcı drama eğitiminin çocukların işitsel muhakeme ve işlem becerilerine etkisinin incelenmesi.	DeneySEL Çalışma -6 yaş 30 çocuk -14 hafta drama eğitim programı -İşitsel Muhakeme ve İşlem Becerileri Testi
2009	Can-Yaşar, M.	Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine drama eğitiminin etkisinin incelenmesi.	DeneySEL Çalışma -6 yaş 80 çocuk -12 hafta drama eğitim programı -Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi

Tablo 9 incelendiğinde; yapılan deneysel çalışmalarda okul öncesi dönem çocuklarının sözel yaratıcılıklarının gelişiminde (Ömeroğlu, 1990), sosyal duygusal gelişimlerinin desteklenmesinde (Ceylan, 2009; Kamaraj, 2004), işitsel muhakeme ve işlem becerilerinin desteklenmesinde (Erbay, 2009), matematik yeteneğinin desteklenmesinde (Erdoğan, 2006) ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminde (Can-Yaşar, 2009) drama eğitiminin etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, okul öncesi eğitim öğretmenleri ile öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerini inceleyen Gürol (2002), öğretmen ve öğretmen adaylarının eğitsel dramanın niteliklerini bilme ve gerekli görme düzeyleri ile mezun olunan üniversite, hizmet süresi, drama dersi alma durumu, görev yapılan okul tipi ve okulun sosyo-ekonomik düzeyi gibi değişkenler arasında anlamlı farklar olduğunu ortaya koymuştur. Drama, çocukların bilişsel, dil, psikomotor, sosyal ve duygusal gelişim

alanlarını, özbakım, karar verme, seçim yapma, problem çözme ve eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bağımsız düşünme ve karar verme becerilerini destekleyen önemli bir süreçtir (Furman, 2000; Hendy & Toon, 2001; Önder, 2004; Üstündağ, 2000; Warren, 1993).

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönemde drama alanında 1991-2010 yılları arasında yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda, ilk yapılan yüksek lisans tez çalışmalarının dramanın kullanımı üzerine yoğunlaştığı; daha sonraki çalışmalarda dil ve iletişim becerileri, sosyal-duygusal gelişim, bakış açısı alma becerileri, müzik, fen ve matematik eğitimi, yaratıcılık, beslenme ve rol oynama gibi temalara yer verildiği ve drama uygulamaları konusunda öğretmen görüşlerinin incelendiği belirlenmiştir. Okul öncesi dönemde drama alanında 1990-2009 yılları arasında yapılan yedi doktora çalışmasının incelenmesi sonucunda, çalışmalarda dil gelişimi, sosyal gelişim, matematik yeteneği, işitsel muhakeme, işlem beceri ve yaratıcılık gibi temalara yer verildiği ve okul öncesi eğitim öğretmenleri ile öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin incelendiği belirlenmiştir. Ayrıca yapılan lisansüstü tezlerin %65'inin deneysel çalışma olduğu ve tezlerin üniversiteler arası dağılımında ilk sırayı Ankara Üniversitesi'nin aldığı saptanmıştır.

Günümüzde çok önemli bir eğitim tekniği olan drama, çocukların bilişsel, dil, psikomotor, sosyal-duygusal gelişim alanlarının ve yaratıcılıklarının desteklenmesinde oldukça dikkat çekici bir yere sahiptir. Drama çalışmaları duygu, düşünce ve yetileri öğrenme sürecine katarak, yaparak-yaşayarak kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır. Drama ile edinilen bilgiler, ezbere dayalı kuramsal bilgilenme değildir. Drama çalışmaları sırasında çeşitli disiplinlerden gelen bilgiler kullanılarak, yaşantı ile ilişkilendirilmektedir. Bireyler arasındaki iletişimi geliştiren, empati kurma becerisini kazandıran, eleştirel düşünme yeteneğini sağlayan eğitimde yaratıcı drama, aynı zamanda düşünmenin geliştirilmesinde ve öğrenmenin gerçekleştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Kendini ifade edebilen, her alanda yaratıcı, kendine güven duyan, sosyal, meraklı bireyler yetiştirmek, eğitimde yaratıcı dramanın başlıca amaçlarıdır. Bunun için de dramanın eğitimde kullanımı bir gereksinimdir. Tüm bunlar göz önünde tutulduğunda kalıcı öğrenmeyi sağlayabilmek ve öğrenmeyi daha zevkli hale getirebilmek amacıyla drama, eğitimin her basamağında kullanılabilir. Özellikle öğrenmenin temelini oluşturduğu okul öncesi dönemde, yaparak-yaşayarak öğrenme fırsatı sunan drama çalışmaları çok önemlidir.

Sonuç olarak, okul öncesinde drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin alanın gelişimi açısından yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu alanda yapılacak lisansüstü tez

çalışmalarının, okul öncesi dönem çocuklarına, alanda çalışan eğitimcilere, anne babalara, araştırmacılara yarar sağlayacağı bir gerçektir. Kaliteli okul öncesi eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve bu konuda politikaların geliştirilmesi açısından yapılacak çalışmalar önemlidir. Bu nedenle, okul öncesinde drama alanında farklı araştırma yöntemleri ve veri toplama araçlarının kullanıldığı yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, H.Ö. (1993). Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Akın, Y. (2002). Altı yaş grubu çocuklarında başkasının bakış açısını alma yetisi üzerinde eğitici drama programının ve aile tutumlarının etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akköse, E. (2008). Okul öncesi eğitimi fen etkinliklerinde doğa olaylarının neden-sonuç ilişkilerini belirlemede yaratıcı dramanın etkililiği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aslan, E. (2008). Drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aral, N., Köksal-Akyol, A. ve Can-Yaşar, M. (2007). Okul öncesi dönemde drama etkinlikleri. Ankara: Oluşum Yayıncılık.
- Aydın, M. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama etkinliklerindeki yeterlikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Baldwin, P. & Hendy, L. (1996). *The drama book*. London: Collins Educational.
- Bayrakçı, M. (2007). Okul öncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Boran, R. (2005). Okul öncesi eğitimde fen ve doğa etkinliklerinde öğretmenlerin dramayı kullanma konusuna yönelik görüşlerinin analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Brewer, J.A. (2007). *Introduction to early childhood education: Preschool through primary grades (Sixth Edition)*. Boston-U.S.A.: Pearson Education, Inc.
- Brown, V. & Pleydell, P. (1999). *The dramatic difference drama in the preschool and kindergarten classroom*. U.S.A.: Heinemann Inc.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı (4. Basım)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Erkan-Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Can-Yaşar, M. (2009). Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının yaratıcı düşünme becerilerine drama eğitiminin etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, Ş. (2009). Vineland Sosyal- Duygusal Erken Çocukluk Ölçeği'nin geçerlik-güvenirlik çalışması ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş yaş çocuklarının sosyal-duygusal davranışlarına yaratıcı drama eğitiminin etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cömertpay, B. (2006). Dramanın beş-altı yaş grubu çocuklarının dil edinimine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çakır, B. (2008). Anasınıfı Türkçe dil etkinliklerinde yaratıcı drama yönteminin etkililiği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Dalbudak, Z. (2006). Anaokulu öğretmenlerinin drama etkinliklerini kullanmaları üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dege, Ö. (2008). Resimli hikâye kitaplarıyla verilen dramatik etkinlik uygulamalarının altı yaş çocuklarının bakış açısı kazanımlarına etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eratay, E. (2005). İlköğretimde drama dersinin özel eğitim bölümü öğrencilerinin empatik becerilerine etkisinin incelenmesi. Aslan, N. (Ed.), Dramada arayışlar. Ankara: Oluşum Yayınları.
- Erbay, F. (2009). Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına verilen yaratıcı drama eğitiminin çocukların işitsel muhakeme ve işlem becerilerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erdoğan, S. (2006). Altı yaş grubu çocuklarına drama yöntemi ile verilen matematik eğitiminin matematik yeteneğine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erkan, H. (2005). Altı yaş grubu çocukların yaratıcılıklarına drama ve rahatlama çalışmalarının etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Furman, L. (2000). In support of drama in early childhood education, again. *Early Childhood Education Journal*, 27(3), 173-178.
- Girgin, T. (1999). Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarında yaratıcı drama etkinlikleri (Ankara ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Gönen, M. ve Uyar-Dalkılıç, N. (2002). Çocuk eğitiminde drama, yöntem ve uygulamalar. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Görgülü, F. (2009). Drama destekli kubaşık öğrenme etkinliklerinin okul öncesi 5- 6 yaş çocuklarının iletişim becerilerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Guli, A.L. (2004). The effects of creative drama-based intervention for children with deficits in social perception. Unpublished doctoral dissertation, The University of Texas, Austin.

- Güner, A.Z. (2008). Eğitici drama uygulamalarının 5-6 yaş grubu çocukların sosyal-duygusal uyumlarına etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gürol, A. (2002). Okul öncesi eğitim öğretmenleri ile öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Güven-Metin, G. (1999). Dramanın 5-6 yaş çocuklarının sosyal-duygusal gelişimlerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güven, G. (2001). Okul öncesi eğitimde drama liderlerinin, anaokulu öğretmenlerinin ve anne babaların eğitimde drama çalışmaları hakkında görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güven, İ. (2006). Okul öncesi drama etkinliklerinde ilkeler. Öztürk, A. (Ed.), Çocukta yaratıcılık ve drama. (s.139-152). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Hendy, L. & Toon, L. (2001). Supporting drama and imaginative play in the early years. Buckingham, Philadelphia: Open University Press.
- Isbell, R.T. & Raines S.C. (2003). Creativity and the arts with young children. Canada: Thomson Delmar Learning Printed.
- İsmihan, E. (1992). Dramatizasyonun çocuk eğitimindeki rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kalkancı, A. (1991). Dramatizasyon yönteminin okul öncesi eğitimde kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kamaraj, I. (2004). Sosyal Becerileri Derecelendirme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve beş yaş çocuklarının atılganlık sosyal becerisini kazanmalarında eğitici drama programının etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kandır, A. (2003). Yaratıcı dramanın okul öncesi eğitim programındaki yeri ve hedefleri. Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel-Şahin, F., Kandır, A., Turla, A. (Yaz.), Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya (s.21-28). Ankara: KÖK Yayıncılık.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3), 75-87.
- Karaömerlioğlu, L. (2010). Okul öncesi eğitimde doğaçlama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Koç, N. (2009). Eğitimde dramanın altı yaş çocuklarının dil gelişimleri üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Köksal-Akyol, A. (2003). Okul öncesi eğitimde drama ve örnek drama etkinlikleri. Aslan, N. (Ed.), Okul öncesinde drama ve tiyatro (s.63-76). Ankara: Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları.
- Mayerky, M. (2006). Creative activities for young children (Eighth Edition). New.York, U.S.A.: Thomson Delmar Learning.

- O'Neill, C. (1995). *Drama worlds: A framework for process drama*. N.H.: Heinemann, Portsmouth.
- Ölekli, N. (2009). 5-6 Yaş çocuklarında matematiksel şekil algısı ve sayı kavramının gelişiminde drama yönteminin etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ömeroğlu, E. (1990). Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişiminde yaratıcı drama eğitiminin etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ömeroğlu-Turan, E. ve Can-Yaşar, M. (1999). Okul öncesi eğitimde drama uygulamaları. *Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı* (s. 91-106). İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Önder, A. (2004). *Yaşayarak öğrenmek için eğitici drama*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Öztürk, F. (1996). Okul öncesi dönem (5-6 yaş grubu) müzik eğitiminde dramanın kullanımının etkinliği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Pinciotti, P. (1993). *Creative drama and young children: The dramatic learning connection*. *Arts Education Policy Review*, 94(6), 24-29.
- San, İ. (1999). Türkiye'de drama çalışmalarının dünü ve bugünü. Onur, B. (Ed.), *Cumhuriyet ve Çocuk*, 2. Ulusal Çocuk Kültürleri Kongresi (s.267-273). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Sezer, T. (2008). Okul öncesi eğitimi alan beş yaş grubu çocuklara sayı ve işlem kavramlarını kazandırmada drama yönteminin etkisinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Solmaz, F. (1997). 6 yaş grubu çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Stewing, W.J. & Buege, C. (1994). *Dramatizing literature in whole language classrooms* (Second Edition). New York: Teachers College Press, Columbia University.
- Sütçü, Z. (2006). Drama eğitiminin okul öncesi eğitime devam eden altı yaş grubundaki çocukların beslenme alışkanlıklarına etkisinin analizi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şener, T. (1996). Dört-beş yaş anaokulu çocuklarında dramatik oyunun ve inşa oyununun bakış açısı alma becerisine etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Topbaşı, F. (2006). Okul öncesi dönem 6 yaş grubu çocukların törel (ahlaki) gelişiminde dramanın yeri ve önemi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Toye, N. & Prendiville, F. (2000). *Drama and traditional story for the early years*. London: Routledge Falmer.
- Tuğrul, B. (2006). Okul öncesi dönemde düşünme becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı bir süreç olarak drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 67-77.
- Uyar, N. (1995). Anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklarda destekleyici olarak uygulama eğitiminde drama programının çocukların dil gelişimine etkisinin

incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Uysal, F.N. (1996). Anokuluna giden 5-6 yaş grubu çocuklarda yaratıcı drama çalışmalarının sosyal gelişim alanına olan etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ünal, İ. (2006). 6-8 yaş çocukları için piyano eğitimi veren kurumlarda öğretmenlerin başlangıç aşamasında, piyano öğretim yöntemlerinden biri olarak yaratıcı dramaya ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Üstündağ, T. (2000). Drama, öğretmenin günlüğü. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Warren, K. (1993). Empowering children through drama. *Early Child Development and Care*, 90(1), 83-97.

Yağcı, Ç. (1995). Müzik eğitimi ve bir yöntem olarak yaratıcı drama ilişkisi: Örnek bir model önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yassa, N.A. (1997). A study of the effect of drama education on social interaction in high school students. Unpublished doctoral dissertation, Lakehead University. Canada.

Yönel, A. (2004). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, <http://tez2.yok.gov.tr> adresinden 10 Mayıs 2010 tarihinde indirilmiştir.

Extended Abstract

Purpose

In this study, thematic distributions of master's theses concerning drama at early childhood education in Turkey were evaluated. The population of this survey type study was comprised of 318 postgraduate theses all of which were approved and archived with the keywords namely as "education" and "teaching" between 1990 and 2010 by the Council of Higher Education, Directorate of Publication and Documentation. The sample of the study included a total number of 40 theses (33 master's theses and 7 dissertations) within the field of drama at early childhood education.

Results

According to the findings derived using the document analysis technique, earlier master's theses were found out to have mainly focused on the use of drama at early childhood education while later theses investigated themes namely as language and communication skills, social-emotional development, perspective taking skills, music, science and math teaching, creativity, nutrition and role-playing together with teachers' point of views

regarding drama activities. On the other hand, it was revealed that doctoral dissertations dealt with language development, social development, math skills, aural reasoning, operational skills and creativity while investigating early childhood educators and pre-service teachers' self-efficacy levels with reference to educational drama. Another remarkable finding was that 65% of these theses were experimental studies and Ankara University has taken the lead among the universities in Turkey according to the number of theses published.

Discussion

Drama, which has recently been an important educational technique, has a unique role in fostering children's cognitive, language, psychomotor, social-emotional developmental areas together with creativity. Drama activities provide hands on learning by integrating emotions, ideas and abilities into the learning process. The knowledge acquired through drama is not that of theoretical information based on rote learning. Interdisciplinary knowledge is utilized and associated with daily settings. Educational drama, which enhances the interpersonal relations, teaching the skill of empathy and critical thinking, also plays a major role in developing thinking and the actualization of learning. Raising self-expressive, creative, self-confident, social and curious individuals are main goals of creative drama. Thus it becomes necessary to make use of drama in education. Considering all these issues, drama can be used at all levels in order to provide permanent learning and making the learning more spicy and enjoyable. Specifically, drama which enables hands-on learning has a vital role in early childhood education.

Conclusion

All in all, postgraduate theses within the field of drama at early childhood education were not sufficient in the sense regarding the development of the field of study. It is obvious that the forthcoming postgraduate theses will be beneficial for early children, educators, parents and researchers and eventually are crucial in the enhancement of educational policy and service. For these reasons, there is a dramatic need for new studies concerning drama at early childhood education all in which various research techniques and data collection tools should be utilized.